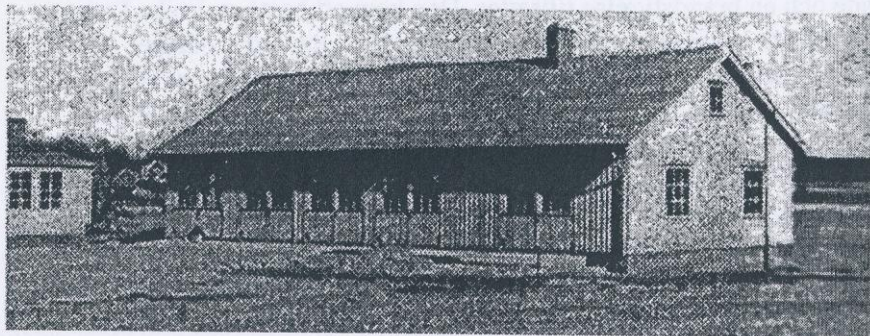

Hembygdsbladet

Nummer 10

Västerlösa 2016

Cykelverkstaden från 1936 till vänster och bilverkstaden från 1947 i det stora huset. Byggnaderna revs 1984. Foto från 1947.

Verkstan mitt i byn

Mitt i Västerlösa samhälle, vid busshållplatsen, fanns förr en verkstad. Smeden Knut Pettersson ägde en tomt, som vid hans död **1936** ärvdes av hustrun Vilhelmina och deras barn. Vilhelmina lät samma år bygga ett hus på tomten med cykelaffär, verkstad och kontor. Där ordnades det till och med julsmyllning. Verksamheten sköttes av sönerna Bernhard och Nils. **1946-47** byggde Bernhard, precis intill, ett större trähus med bil- och smidesverkstad. Harald Svensson, "Fixas", arrenderade de båda verkstäderna fram till **1959**, då Allan Fransson blev ny ägare. Göran Karlsson, "Göran i Sörgårn", var anställd i verkstaden i många år.

Innan bygdegården kom till 1940, användes cykelverkstaden som möteslokal för SLU. När järnvägen lagts ner 1959, utnyttjades kontoret som "väntsal". Bussarna till Linköping och Skänninge möttes på planen utanför. Där kunde det vara ganska gropigt och lerigt. Det fanns även en bensinpump. Efter Allan Franssons tragiska bortgång **1969**, skötte familjen verksamheten i tre år och sålde den sedan till Stig Andersson från Maspelösa. Han blev dock sjuk och Bo Ljung tog över **1974** och drev verkstaden fram till **1984**. Då monterades den ner och Myresjöhus byggde två villor på tomten.

Brandskyddet i Västerlösa under 1940- och 50-talen

I december 1939 föreslog Carl Jansson i kommunalfullmäktige, att en frivillig brandkår skulle organiseras i Västerlösa. Det skulle dock dröja några år innan en sådan kom till stånd.

I december 1945 beslöts att Västerlösa skulle bilda eget brandsläckningsområde och en brandstyrelse tillsattes. Den kom att bestå av Folke Larsson (ordf), Berndt Lorin (vice ordf), Sven Lorin (2:e vice ordf), Melker Törnkvist, Seth Samuelsson, Nils Gunnarsson, Nils Danielsson, Helge Danielsson och Elis Karlsson. Allan Fransson och Bernhard Pettersson utsågs till brandchef resp vice brandchef. Redan hösten 1946 valde emellertid Västerlösa att ansluta sig till Bankebergs (Vikingstads) brandsläckningsområde. Under ledning av de tidigare utsedda cheferna Allan och Bernhard bildades en reservbrandstyrka på 15 man. Dessutom tillkom en beredskapsstyrka på 7 man vid skogsbränder. Sven Lorin blev brandförman och Gunnar Hulthammar uppbådare.

Det grävdes en branddamm intill kyrkogården och en vid Vägstorp, som vintertid blev en spännande lekplats, när nya skolan togs i bruk. Hans Karlsson minns en vinter när man spolade is vid Kornettvallen, med lånade brandslangar, och vattnet tog slut i både damman och källan... En del brandmateriel övertogs från Vikingstad. En handpump att användas vid brand förvarades i vapenhuset i kyrkan.

Redan i april 1946 fattade kommunalfullmäktige beslut om att det i den nya skolan skulle ingå ett varmgarage för en motorspruta och en brandbil. Garaget, i skolans källare, blev ju inte klart förrän 1955, så den inköpta motorsprutan fick de första åren förvaras i bilverkstaden, där den sköttes av Göran Karlsson. En period stod den i ett uthus vid snickeriverkstaden, intill kvarnen. Någon brandbil köptes aldrig, utan brandsprutan drogs med personbil. Det blev svårt 1955, när den tunga sprutan skulle dras upp från källargaraget i skolan. Ganska snart därefter tycks brandförsvaret i Västerlösa ha avvecklats. Idag återstår bara de två branddammarna.

Sonorp

Under åren 1956-70 fick Västerlösa GoIF hyra den nedlagda skollokalen i Sonorp för 150 kr/år. Där spelades mycket bordtennis, flipperspel mm. Lennart Petersson var ledare för denna "ungdomsgård". Anna Pettersson bodde i före detta lärarbostaden i samma hus och svarade för "kiosken". Ungdomarna kunde handla genom en lucka i väggen.

Alice Lorin (Född Dahlin)

1919 – 1999

Foto augusti 1999

Alice Lorin var en mycket aktiv och betydelsefull person i Västerlösas sociala liv. Hon föddes 1919 i Egeby Västergård. Efter giftermål 1942 flyttade hon med maken Berndt till Västerlösa Skattegård, där hon blev lantbrukarhustru och fick tre barn: Inger, Anders och Jan-Åke. Från 1955 bodde hon i Västerlösa Sörgård 15 år och sedan i Charlottenborg 17 år. Trots ett stort hushåll ägnade hon, liksom Berndt, mycket tid åt ideellt arbete inom kyrkan och föreningslivet. Hon var kyrkvård och griftegårdsföreståndare, deltog i syförening och kursverksamhet samt sjöng i Västerlösa kyrkokör i 53 år. Hon började sjunga i kören redan 1934, då hon var 15 år.

Alice var även scoutledare och aktiv inom Centern under många år. Hon skrev 100-tals artiklar och notiser i Länstidningen och Corren om vad som hade hänt i bygden. Från perioden 1975-95 finns dessa bevarade i hennes urklippsalbum, som sonen Anders har skänkt till hembygdsföreningen. Många Västerlösa-bor minns det gästfria hemmet. Både Alice och Berndt tyckte om att träffa släkt och vänner. Ofta bjöds det på kyrkkaffe. Omtalad var den stora träffen med Dahlin-släkten 1975 i Charlottenborg med över 100 deltagare, bl a från USA. 1987 flyttade Alice till Linköping. Hon fortsatte att skriva om Västerlösa, men började i en ny kör.

Fotboll i Västerlösa

Västerlösa GoIF bildades 1950 och Kornettvallen togs i bruk 1952. Innan dess spelade många Västerlösa-grabbar seriefotboll i Björkeberg, men det fanns även en fotbollsplan i Västerlösa. Den låg i skogen mellan Dömestad och Hölja, men den användes inte till seriespel. Planen utnyttjades ändå flitigt och det spelades också en del vänskapsmatcher där. Två matcher mot Björkeberg finns dokumenterade: 1927 fick Västerlösa stryk med 2-8 och

1928 vann man med 4-2. I Björkeberg tyckte man att Västerlösa spelade "det hårdaste spel man upplevt och nästan alla i Björkeberg blev skadade. Dessutom var det ett 1,5 m brett vattenfyllt dike vid mittlinjen". Detta och mycket annat skildrar Ingemar Joelsson, ordförande och lagkapten i Björkeberg, i den anteckningsbok han förde 1927-36. Boken, som redovisar alla Björkebergs matcher, med subjektiva kommentarer, finns på Föreningsarkivet i Linköping. Det är Lennart Petersson och Ulla Jakobsson, som sett till att denna klenod har bevarats.

Under 2015 avled tre av hembygdsföreningens medlemmar: **Nils-Gunnar Henriksson** den 28 februari, **Karin Ohlsson** den 19 april och **Ulf Lundin** den 18 juni. Vi minns med tacksamhet vad de betytt för sin hembygd.

Årsmöte i församlingshemmet **söndagen den 20 mars kl 18.00**. Överläkare Anita Andersson talar om "Livskvalitet på äldre dar". Kaffe och lotterier. Detta gäller som kallelse.

Aktiviteter 2016

20 mars kl 18.00	Årsmöte i församlingshemmet
någon gång i maj	Ev: bussutflykt
20 juni kl 18.00	Slättergille i hembygdsgården
21 juni kl 14.00	Besök från Gammelgården
6 augusti kl 14.00	Västerlösadagen i hembygdsgården
7 augusti kl 14.00	Friluftsgudstjänst i hembygdsgården (tag med kaffekorg).

Fr o m 3 maj träffas vi i hembygdsgården tisdagar kl 14.00 för lindrigt arbete och medhavt fika.

Hembygdsföreningen har 121 medlemmar. I styrelsen ingår Alrik Nyström (ordf), Karin Axelsson, Jan Cederlund, Bengt Hjalmarson (kassör), Ulla Jakobsson, Gerd Karlström, Ola Lindh, Maj-Britt Ljung och Lars Lorin

Medlemsavgiften är 50 kr per år. Avgiften kan betalas på bankgiro 5832-0375 eller direkt till kassören.

Källor: Protokoll från Västerlösa kommunalfullmäktige

Anders Lorin (även foto)

Många Västerlösa-bor

Foto : Verkstad, Östergötlands bebyggelse

Västerlösa GoIF - en kort historik

Stående från vänster: Hans "Självis" Karlsson (tränare), Tage Danell, Lennart Ljung, Lennart Alfredsson, Stig Lood, Kurt Olofsson, Ake Fredriksson, Ingvar Johansson (lagledare). Nedre raden från vänster: Sture Lood, Lars Gottfridsson, Hans Karlsson, Lennart Petersson, Hans Fransson. Bild från början av 1950-talet

Västerlösa gymnastikförening (VGF) bildades den 4 okt 1940. Nils Gunnarsson blev ordförande, Eskil Hörberg sekreterare och Maj Egelstig kassör. Den 8 oktober började gymnastiken, med Nils Gunnarsson och Kerstin Niord som ledare. Verksamheten bedrevs i bygdegården med hjälp av kommunalt anslag. Det fanns ribbstolar längs långväggarna, en plint och en bock. Gymnastikmadrasserna förvarades under scenen. Tage Axelsson och Fred Niord var ordförande vardera tre år. 1943 var det 29 manliga och 17 kvinnliga deltagare.

Den 11 juli 1950 ombildades gymnastikföreningen till **Västerlösa GoIF**, tillsammans med den då tre månader gamla idrottsföreningen. Verksamheten kom i huvudsak att omfatta fotboll, gymnastik och bordtennis. Nils Gunnarsson blev ordförande, Inger Hall sekreterare och Lennart Karlsson kassör. I oktober 1950 beslöt kommunalfullmäktige att Västerlösa GoIF skulle få arrendera 10 000 kvm för lek- och idrottsplats på 10 år för 200 kr/år.

Kornettvallen

Arbetet med att ställa i ordning **idrottsplatsen** började våren **1951**. Nils Gunnarsson ledde även detta arbete, som ordförande i en kommitté med Bernhard Pettersson, Einar Egelstig och Lennart Karlsson. De hade hjälp av många frivilliga krafter från både Västerlösa och Björkeberg, som nu hade lagt ner sin fotbollsverksamhet. Arne Lundin, Harry Hallsten, Einar Henriksson och Tage "Bygg" (Andersson) är några, som nämns. Sten Peterson minns att Nils Gunnarsson ställde dit en traktor med harv, som Sten och andra körde med när det fanns tid. **1952** var planen färdig.

Kornettvallen har utvecklats etappvis genom åren. Från starten fanns ett omklädningsrum utan vatten. Planen var lerig, men **1959** förbättrades den. Jord från rensning av Lillån kördes dit. Det fanns mycket sten i jorden, som bl a skolbarn hjälpte till att plocka bort. Under denna ombyggnadstid lånades planen i Björkeberg. Den hade inte använts på många år, så gräset var högt. Guy Karlsson minns att han och några andra grabbar klippte detta med handgräsklippare. Sedan fick de spika ihop målställningen.

1980 uppfördes klubbstugan med serveringsmöjligheter. **1986** tillkom den "nya baracken" och **2002** utvidgades området med planen intill vägen.

Ordföranden

Varken protokoll eller verksamhetsberättelser finns kvar från tiden före 1980, men i klubbhuset finns en handskriven förteckning över alla ordföranden, sekreterare och kassörer 1940 -2015. Det var ofta svårt att få någon till ordförande en längre tid. Nils Gunnarsson och Lennart Petersson ställde upp flera gånger, "när ingen annan ville". Nils 8 år (och 1 år som kassör). Lennart 5 år (och 2 år som kassör). Bertil Eriksson, Stig Gunnarsson, Hans Karlsson, Hans Fransson, Patrik Gunnarsson, Sven-Erik Pettersson och Sören Millerud var ordförande ett till tre år, men de flesta av dem jobbade många år även med andra uppgifter inom föreningen. Därefter blev det i regel längre ordförandeperioder: Conny Fransson 1974-83, Roland Berg 1984-89, Per-Åke Berglund 1990-91, Lillemor Harrström 1992-99 (sekreterare sedan 2000), Gunnar Haga 2000-01, Lars Hellberg 2002-13 (därefter kassör). 2014 blev Niclas Karlsson föreningens nittonde ordförande. Maria Merell var kassör 2001-13.

Fotboll

1952 kunde fotbollen starta, med seniorlag i div 7 och pojklag. Lennart Petersson, som spelade back, minns två tränare, som var speciellt duktiga: Hasse "Självis" Karlsson, som bidrog till att Västerlösa redan **1956** gick upp i div 5 (men föll snart ur). Han hade mist en bit av en arm, men hade ändå varit

målvakt i Kentys ishockey-lag. Den andra var Valter Jagbrandt, som var en riktig "hårding" och som senare blev tränare för svenska bandylandslaget. Det har funnits många duktiga spelare i Västerlösa GoIF, som Kurt Olofsson och Åke Fredriksson. De var målfarliga forwards på **1950-talet**. Då började även Lennart Ljung och Guy Karlsson samt på **1960-talet** Lars-Åke Johansson ("Lasse Björsäter") sina många, framgångsrika år i föreningen. Årsberättelserna från **1980-talet** vittnar om en imponerande aktivitet i Västerlösa GoIF. Som mest fanns det då ca 100 aktiva i 11 fotbollslag: A-, B- och C-lag, oldboyslag, damlag och ungdomslag (samt en supporterklubb). Pierre Berglund och Hans Hulthammar tillhörde de bästa spelarna. De fortsatte sedan sina karriärer i Motala AIF respektive Jönköping Södra. Roine Andersson, Lars Ljung och Per-Göran Merell är andra spelare man särskilt minns. Det krävdes många lagledare och tränare samt mycket arbete med planering, transporter, domare, planskötsel, tvätt mm. Föreningen hade dessa år mellan 230 och 300 medlemmar. Denna "storhetstid" började i slutet av 1960-talet och sträckte sig ända in på 2000-talet. Åtskilliga föräldrar har genom åren ställt upp som ledare inom ungdomsfotbollen. Många av dessa tog också på sig andra uppgifter inom föreningen. De årliga och välbesökta avslutningsfesterna i bygdegården var mycket uppskattade. På **1990-talet** spelade Maria Aronsson ungdomsfotboll i Västerlösa. Sedan fortsatte hennes karriär i Malmslätt AIK, Linköping FC och svenska landslaget. 1990 gick A-laget för andra gången upp i div 5. Laget har sedan växlat mellan "femman" och "sexan". **2015** fanns ett A-lag, ett B-lag ihop med Vikingstad, ett mix-ungdomslag samt bollek. A-laget var bara en poäng från att på nytt gå upp i div 5. Eldsjälarna Lillemor Harrström, Lars Hellberg och Niclas Karlsson gör fortfarande en stor insats i föreningen.

Lennart Petersson var drivande vid uppbyggnaden av Västerlösa GoIF. Han var en duktig fotbolls- och bordtennisspelare. Han var dessutom ledare inom båda dessa sporter och hade även andra uppgifter inom föreningen. Han ägnade sig även åt friidrott. När han tränade löpning på gårderna i Dömestad, "klippte" han stängslen i flykten, minns Greta Karlsson.

Bordtennis

Västerlösa deltog under många år med flera lag i olika serier. Matcherna spelades i bygdegården och från 1968 i skolans gymnastiksal. Omtalade är de interna prestigematcherna mellan de två bästa bordtennisspelarna, Lennart Petersson och Lennart Ljung.

På 1970-talet hade Västerlösa ett lag med i den östgötska pojkelitserien. Där spelade Krister Petersson, Lars Ljung och Per-Göran Merell. Bordtennisen höll på fram till och med 1998.

Gymnastik

Gymnastiken fortsatte i bygdegården under 1950- och 60-talen. Ledare var bl a Birgit Gunnarsson, Fred Niord och Sten Peterson.

1968 tog verksamheten rejäl fart, då skolans gymnastiksal togs i bruk. Då bildades också en särskild gymnastiksektion inom Västerlösa GoIF. Ulla Ahlsén började som ledare 1970 och höll på i 23 år, fram till och med 1992. Arne Axelsson och Gunilla Karlsson var också ledare i många år. Gunillas döttrar Camilla och Jessica tog över, tillsammans med flera andra. Ända fram till slutet av 1990-talet var det ca 100 aktiva i gymnastiken i 5-8 grupper, varav ungefär hälften var barn.

Från 1982 och långt in på 1990-talet avlade ett tiotal kvinnor prov i grupp-gymnastik. Vid den högtidliga avslutningen varje år kom det östgötska gymnastikförbundets ordförande, Elsie Bogren, och betygsatte samt delade ut truppmärken till deltagarna. Gymnastiksektionen anordnade flera år på 1980-talet gammeldans- och buggkurser med 70-talet deltagare. Även pjäxdans på isen ordnades. När skolan stängdes 2012, upphörde gymnastiken i Västerlösa.

Andra aktiviteter

Västerlösa GoIF har under ett stort antal år svarat för **midsommarfirande**, med många aktiviteter och besökare. Föreningen har också spolat isbana på vintern, ordnat skidtävlingar, klubbmästerskap i badminton, "familjekvällar" och skollovsaktiviteter. **Bingon** började i bygdegården omkring 1965 och leddes då av Lennart och Siv Petersson. Stig Harrström var en av dem, som sålde mängder av Bingo-lotter. Det har varit en bra inkomstkälla under alla år.

Västerlösa hembygdsförening 2016

Text: Jan Cederlund

Källor: Protokoll och årsberättelser från Västerlösa GoIF (även foto)

Protokoll från Västerlösa kommunalfullmäktige

Tidningsurklipp Corren och Länstidningen

Berättelser från många kvarboende och utflyttade Västerlösa-bor